

Deprem ve Ahlak

Deprem, zelzele kelimesiyle ifade edilmiş olup sözlükte; ayak sürçmesi manasında kullanılan “zelle” (الزَّلَّة) kelimesinden türetilmiştir. Zelle ise, kasıt olmadan sevaptan hataya meyletmektir. Kaygan bir yerde ayağın kaymasına da zelle denmiştir. Zelzele ise; iki el arasında tutulan eleğin çalkalanması ve ondaki titreme halinin devamı anlamına gelmektedir.¹

Evrende bulunan her şey düzen ve belli bir ölçü içinde yaratılmıştır. Deprem de bu kapsamda fay kırıkları üzerinde biriken enerjinin boşalmasıyla oluşan sarsıntıdır. Deprem, tarih boyunca gerek nerede, ne zaman ve hangi şiddetle gerçekleşeceği bilinmeyen bir felaket olarak gerek can ve mal kaybına yol açması sebebiyle insanlığın gündeminde yerini alır.²

Depreme dair önlemlerin alınması zorunlu bir görevdir diyebiliriz. Bilimin sunduğu veriler, akıl ve tecrübe ile bir arada olunca, tevekkül bakımından beklenen hedef gerçekleşmiş demektir. Ahlâkî değerler ışığında tecrübe, bilimin ön gördüğü önlemlerin alınması kader ve tevekkül bilincine bağlıdır. Bütün bunlar beraber değerlendirildiğinde kişinin bilgi ve davranış düzeyinin hayat kalitesine etkili ettiği söylenebilir.³

Sosyal ve ekonomik kurumların uzun süre ayakta kalabilmesi çoğunlukla iş ahlâkına bağlıdır. İş ahlâkının toplumda tam manasıyla gelişmemesinin bir sonucu olan ve sosyal hayatı olumsuz etkileyen faktörlerin başında sömürü gelmektedir. Başkalarının emeğine saygı prensibi, bireylere daha küçük yaşlardan itibaren öğretilirse sömürü karşısında toplum bilinçlenir, iş ve çalışma ahlâkı güçlenir.⁴

İslâm dini insan yaşamını merkeze alır ve olağanüstü olaylara sabırlı, inançlı, umutlu, çözümleyici bakmayı ve sosyal destek arayışında bulunmayı ön görür. Sorumluluk duygusu, sağlam iş yapma bilinci, tedbir alma anlayışı ve çalışma ahlâkı insanların ortak inancı haline gelir.

İslâm, insanı; doğal afetlere karşı irade, tevekkül, kader ile birlikte akıl ve bilimin ön gördüğü şekilde sorumlu tutmuştur. Buna binaen çağın teknik araç ve gereçleri göz önünde bulundurularak muhtemel doğal afetlere dair önlem alınması dinî ve insani bir görevdir.

---

* KLU İlahiyat Lisans 2018 Mezunu. İZU Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans 2023 Mezunu.

¹ Fikret Karaman, “Tevekkül, Kader Bağlamında Deprem ve Sorumluluk Bilinci” Diyanet İlmî Dergi 56 (2020): 903-936.

² Hüseyin Yılmaz, “Bir İş Ahlakı Sorunu Olarak ‘Sömürü’ ve Toplumsal Zararları: Dini/Eğitsel Bir Yaklaşım, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, IX (2009), sayı: 4. S. 11.

³ Halil Altuntaş, “Tabii Afetlere Nasıl Bakalım?”

<https://dergi.diyanet.gov.tr/makaledetay.php?ID=34019&SRC=deprem>

⁴ Hüseyin Yılmaz, “Bir İş Ahlakı Sorunu Olarak ‘Sömürü’ ve Toplumsal Zararları: Dini/Eğitsel Bir Yaklaşım, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, IX (2009), sayı: 4. S. 11.

Nitekim Japonya ve kalkınmış ülkelerin doğal afetlerle ilgili aldıkları tedbirler başarılı olmuştur.

5

Musibetler karşısında Müslümanca tavrı, “meşru olan emirlere riayet ve tedbir, düşünerek hareket etmek, şükrü, sabrı, şefkati, merhameti, nezaketi, tevbe ve duayı elden bırakmamak, sadaka vermek, korkmayıp teenni ve tefekkürle hareket etmek”⁶ diyebiliriz. Deprem ve neticelerinden en az hasarla çıkmaya çalışma ahlakına dair konuşmak gerekirse, bizler kurallara uyan, kurallara uymanın sonucunda tevekkül ederek Allah’a dayanan insanlar olmalıyız.

Ahlakın insanlarda tezahürü; birlik ve beraberlik içinde, depremde mal ve can kaybı yaşamış insanları maddi manevi desteklemek şeklinde olmalıdır. Hz. Muhammet (sav), birbirini sıkıca tutan binaları, müminlerin birbirleriyle dayanışma içerisinde olmasına örnek vermiştir. Bununla birlikte Rasulullah (sav) müminlerin birbirlerini sevmeye ve merhamet etmeye bir vücut gibi olmalarını arzu etmiştir. Vücutta bir organ zarar görürse diğer organlar onun yardımına koşar. Bunun gibi müminlerin de birbirlerinin yardımına koşmalarını, Sevgili Peygamberimiz önemsemiştir. Bunu yaparken muhtaç insanı rencide etmeden, gösterişe bulaşmadan yardımcı olmak ahlak güzelliğindedir. Ahlaksız davranışlar ise yaptığı iyiliği başa kakmak ile özdeşleşebilir. Ahlaki davranışlarından yoksun olmanın bir diğer göstergesi, mesleğini en iyi şekilde yapmaya çalışmayıp menfaatini ön plana çıkararak insanın canı ile oynamaktır desek, yanlış olmaz. Depremin insanları öldürdüğü söylene de görünen o ki, depremden ziyade insanlara kasteden şey, her türlü ahlaktan yoksunluktur. Güzel ahlakın, hayatımızın her alanını kuşatması umudu, arzusu ve duasıyla.

---

⁵ Hüseyin Yılmaz, “Bir İş Ahlakı Sorunu Olarak ‘Sömürü’ ve Toplumsal Zararları: Dini/Eğitsel Bir Yaklaşım, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, IX (2009), sayı: 4. S. 11.

⁶ Zeki Koçak, “Müslümanlar Musibetler Karşısında Nasıl Davranmalı?” Diyanet İlmî Dergi 56 (2020): 937-980